

LBRIS

We know
books

MARIUS MARIAN ȘOLEA

GRAIUL VOSTRU

Viziunea țăranului din Gorj asupra lumii

cu o Prezentare de Marin Mincu

Editura Vremea
București
2024

Cuprins

Ritmuri din Corșor	13
Ai de peste Olteț.....	23
Hăulită	27
Specialistu'	30
Despre fotbal.....	32
Conferință	34
Despre berzele care umblau prin bălți cu picioarele albe.....	35
Dragostile mele cu o fată.....	37
Sau o altă viziune a mâncării mele	39
O fi vreo vorbă de-a lor	40
Cum se trag oltenii de la rimă.....	41
Vorbe încherbate	45
Președintelui Academiei Române.....	49
Înfrângerea	51
Referendu'	52
Răcănelu'	53
Molda	56
Poem fără oi, chinuirea șoarecelui.....	58
Vecinele	60
Mejdina din cimitir.....	64
Constatate	67
De copilărie și de altceva	68
Confirmarea.....	71
Moș Berdiță, Costain și lecția despre lubeniță	73
Înțelegerea lucrurilor din două puncte de vedere.....	81
Felul oamenilor.....	82
Cu purceaua la târg	87

Cum este la mine, la țară; despre sentințe metafizice
și fonduri ancestrale..... 93

Cu vacile pe la Ponor..... 95

Vorbe 98

Neica Pătru 100

Strigarea unuia de prin sat 107

Mâțele și țâțele 109

Fiordu' 111

Începutul..... 115

Rețetă pentru romatism și friguri de țară 120

Bacu 121

Resturi de existență..... 127

Povara amintirilor 129

Ritmuri din Corșor

Înainte multă vreme, oamenii cunoșteau bine muierea
și nu-i îngăduiau să vorbească ne-ntrebată,
nici când se sporovăiau de-ale casei, d'apăi de altele!
n-avea muierea nasu' de acu'.
În fața bărbatului, vorbea numai în gând!
și-n boscorodeală,
când îi venea și ei chef să-l mai înfrunte,
da' nu făcea asta pe lângă el, ci numai pe bătătură,
altfel fura una după ceafă.
bă, cân' să-ntâmpla așa, bagă de samă,
se liniștea de parcă ar fi fost la începuturile lumii,
pe lângă ăia doi copaci.
mda, nu zâc, era pe-aci, pe undeva, o greșeală,
da' frica trebuia să fie întretănută cumva.
așa trebuia – frică de bărbat și de Dumnezeu.
măă, ce dragoste se naște din frică!...
da' și bărbatu' era om, nu leșinătură,
avea măsură și casa era casă,
nu se ocupa cu toate cacaiioavele.
acu' muierea deveni și ea om,
lepădă baticu' prins su' bărbie și tras înspre frunte
până la pieptănătură
și un' s-adună măi mult' – hop și ea!
ba ni' n-o măi recunoști de la vreo cincisăte stâneni
că măi e muiere –
poartă pantalonii strâmț' și haine cu cravăți.
ca oamenii! ce vorbești! nevoie mare!
tiiii!... bă, și s-o auz' cân' vorbește!
nici nu zâci că e muiere!
acu' nu se măi brodește nimica,
s-a' schimbat toate, s-a schimbat și muierea,
s-a făcut și ea om,
e egală cu el. eee..., pasămite că a evoluat careva,

că doară nu s-o fi tâmpit bărbatu'...
 acuma, s-o spunem p-a dreapta:
 deși era socotită proastă
 și nu prea avea drept la votare,
 cam toț' știau că țânea casa și toată rânduiala,
 iar la lucrurile măi mici îi mergea bibilica măi fuga.
 da' iote, nu măi vrea niam să fie socotită așa,
 se dădu de cur! he! da' ce, dragostea măi e cum era?!
 bărbatu' o vedea la horă, o lua de minț',
 o încânta o țără, o bodicăia pe su' cămașe și gata!
 dejuga la ea! mergea atunci,
 nu era plin de naule ca acu'...
 și nu le-ncuțița orișicine, numa' cine se putea arâni!
 o viață muncea bărbatu' lângă ea pentru copiii lor,
 o țânea mereu lângă șold cu ăi mici handără după ei.
 acu', tot ce vrei de la muiere îț' dă fără condiții, iar, rar,
 cân' îț' pune condiții, te duci învârtindu-te!
 îț' vine să iei câmpii, nu alta!
 bă, îț' plăcea muierea fără s-o cunoști!
 și, nu știi cum, da' se potriveau toate cân' o luai!
 inclusiv caracteru',
 vorba asta de umblă az' pe la tribunale.
 auz', tu, minune! ori le potrivea pe toate Dumnezeu
 și nimeni n-avea habar.
 nu mai are viața nici un chichirez!
 acu', aștepț' să mori și te uiț' cu oichi!
 câte întâmplări!...
 nu măi ai chef de nimic, se răscăcăie lumea, auz' tu?!
 bă, băiatule, bă, n-aveai nevoie de nimic dacă munceai,
 sara, luai 'coló muierea-n brață,
 băgai un lemn în gura sobei,
 aranjai tuturiga cu coceanul și se zburlea mâțu' noaptea-ntreag!
 o ceapă cu sare pe inima goală
 și un codru de mămăligă, dacă băgai în gură,
 da' era frumoasă viața!

așa a fost pe-aci, iar ăi de sunt acu' de la oraș ar trebui
 să cam bage la căpețe. originea asta ne măi țâne nouă
 astăzi capu' bun. cât s-o mai putea.
 eu am o mare considerație pentru partea muierească
 a originii mele. bunica dinspre tată, Măria lu' Băzăvan,
 de la Corșor, mi-a spus într-o iarnă,
 după ce mă întrebese pe un'e
 mă măi învârt: „nu e bine ce faci, cân' nu știe omu'
 de un'e să te-apuce, umbli naula prin țară și dormi
 noaptea p'in str'ini, mănânci de la alții
 și nu-i vez' pă tac-tu' și pă mumă-ta la față
 cu lunile, că de mine, vii, așa, să vez' dac-am murit!
 ce cauț' tu cu muzâca la tilivizor,
 mi-a zâs mie Pleșcănoaia că te-a văzut astă-vară
 la Mămaia aia cum te ocărai cu unii.
 vină, mă, la casa ta! ce, aci n-ai cu cin' te ocări?!
 vrei să te omoare mafiá aia din muzăcă,
 de care te-a auzât vară-mea vorbin'?
 bă, îț' dă unu' una-n cap, în puterea nopții,
 de-t' ia máu' ori îț' dă brânci cu capu-n jos
 într-un gâldan! ce nevoie ai tu de deșuchiații ăia?
 ori te-ai pus pă cântat și io nu știi? ai crescut aci,
 da' io nu te-am auzât odat' circăind pă bătătură.
 te-nvârt' tu, te-nvârt', până dai de ele!
 și vez' tu că nu te scoate nimenea din bucluc,
 n-au nevoie nici ăia pă care zâci tu că-i ajuț'!
 ai fost tu p'in țări străine
 până lângă marginile țării chinezăști
 și tot îț' știau ăștia urma.
 vină, bă, băiatule, acas', carte ai la teșcherea,
 armată ai, măi ai puțân și te însori,
 că doară ești om acu', poț' țânea de casă,
 te faci primari aci, că tot sunt ăștia proști toț',
 au încăierat lumea de s-a omărât om cu om.
 ori, și măi bine, popă!

ia sama la mine că n-a mințat cine-a zâs
că cine nu face dovleț' în țara românească
nu face nici în a turcească!
io vând nuci la bănicior, curcani, porcei și mânzaț'.
hai și tu cu mine într-o lune la târg
și ia cu tine și poiezăile tele!
stăi și ascultă cu oichii beliț' în mijlocu' lumii,
dacă te întreabă careva cât fac...
da', iote, mă luai aci cu vorba și Munteana
o fi cu capu' su' ea în iesle! sa'i!"
așa zicea ea, cu poeziile știa că e forțată comparația prin criteriu.
„în sânear" ei, mă aprecia, dar nu spunea
pentru că nu avea nici un folos de la nimenea.
era mândră de nepotul ei
„că nu pune gura pă țâgarie și pă beutură
și nu vorbește gura fără el". s
-a supărat de vreo două ori „că mă încred deștept"
și nu mă uit niam la fetele din sat,
„că doar nu măi sunt ca pă vremuri,
s-au culturalizat toț', au radiu și tilivizor
și au crescut ale lu' Victor al lu' Dinie,
de la Hunedoara. una, ochelarista,
e foarte respectoasă, îmi dă mereu bună z'ua.
măi e și Petronela, măi e și fata lu' Titu,
și ale lu' Fonfăitu sunt două și nici măi în vale,
pe la Țârică, n-ar strica să te uiț'. ai cu cine pune masa
dacă vrei, da' nimeni nu-ț' miroasă țâie!
tare sunt io curioasă s-o văd pă aia de-o alegi tu!
măi sunt unele, de la vale, de la Alimpești,
care te-au auzât la radiu vorbin' cu unii pe-acolô
și le-a plăcut.
bagă de samă, așa mi-au zâs, că le-a plăcut!
cică ai voce frumoasă și caldă, bagă de samă, caldă,

au zâs...
aci e un melic!"
bă, Mărie, aci e altă treabă,
le știu eu pe ălea de la Alimpești,
nu știu ale cui sunt, da' le cunosc bine.
astă vară coboram din Crețu pe Poiana Caprii,
venind de la cosât,
și sara m-am dus cu prosopu' pe după umeri la apă,
iar ele erau venite la ale lu' Marcică din luncă.
eu am luat-o pe mal în jos spre Alun',
până la cotu' al mare, cam pe un'e era roata
de se irigau castraveții la C.A.P.,
știi tu, aproape în drept cu biserica. ce mai, aici,
un'e ne da brigadieru' Ion Neamțu paieale
de pus su' porci.
fetele alea s-au luat după mine, că cu troaca,
că cu copiii ai mici, ori cu alte daravele.
cu coada ochiului eu le-am văzut,
da' nu m-am făcut că le aștept.
apoi m-apucau să mă spăl la răgălia unui anine bătrân,
căzut de cân' veni toaia a mare.
cân' mă săpuneam la răgălie,
eu le-am mai văzut o dată pitite după ferigi,
da' n-o să le gonesc cu pietre. una era frumoasă
și aș fi încutițat-o o țărișică într-o sară, în vale.
cân' terminai, mă ștersei repede
și o luai ață înspre ele.
acu', ce să mai facă, doar nu mai puteau fugi.
s-au prefăcut că vorbesc, că stau la umbră în zăvoi...
ce faceți, mă, aci? le zisăi io... „după găște, după găște”,
răspunseră ele.
la bal am auzit ce povestiseră prin comună,
da' am râs, ce să zic, minte muierească!
au zâs prin comună că par om prost. așa că, bă, Mărie,
de asta au intrat ălea-n vorbă cu tine

LIBRIS | *Wolfram*
și ți-au zis că le-a plăcut vocea... da, ia zi, aia frumoasă
nu a vorbit nimica? ca să-i zic io ceva la ureche, sâmbătă,
la horă.

aș cam gălvi-o pe aia, că-i cam țațoșe de carne...

„bă, naulo, să nu te rîz' de fetele oamenilor

și să te pui pă iele,

că ne faci neamu' de rîs! nu-ț' ajunge pă un'e umbli?!”

bucuria din urmă a bunicii mele ar fi să-mi facă nuntă

la ea în băătăură,

să taie vițaii din curte și orățăniile toate

și pe curcanu' Moșu'. să curgă țuica și vinu'

și „să moară dă năcaz leșinăturile cu care s-a strigat

pă pământ!”

a cumpărat sute de străchini și linguri de paltin

de la rudarii din Ruget.

eram eu printr-a șaptea când mi-a spus o dată:

„lasă, mă, să fie, acolo, în pod,

să stea su' nucile de la Știubei, că nu cer de mâncare”.

îmi toca mereu: „du-te, mă, la casa ta, că nu măi gășăști

muiere dacă trece vremea,

că le necinstesc ghiolbanii pă toate!

și prea tineră iar nu e bine s-o iei,

că nu e coaptă la cap,

ș-atunci, cân' e prea tineră, nici n-o cunoști

dacă să măi coace vreodată. că poți tu să le zâci poezâi

până s-or pricopsî iepele lu' Drigă-n cur!

anii trec fuga. ca un vis!

îmbătrânești și te lasă și pe tine socoteala.

iar dacă nu le măi scuturi la inimă, 'geaba,

s-au dus toate, rămâi cuc!

și te-apucă un vârtej, de te holomocești la cap

și, gata, bună z'ua, te-ai dus!...”

bă, Mărie, ce mă pui să mă grăbesc?

n-am nici un motiv. ce-mi lipsește mie acu'?

vreau s-o aleg bine. ori să pună ea mâna

pe mine și io să mă țațu tare. las' să fie tânără,

că aș vrea să n-o înșel niciodată! vreau să am muiere

care să moară ne-nșelată, de frumoasă

și de tânără ce este.

bunică-mea și-a arcuit sprâncenele,

a cam legănat din cap și a rîs, trăgându-și bezneaua

peste ceafă: „băăă, da' ea să nu știe că e ne-nșelată pân'

la moarte, că pune măi înăinte coada pă spinare și-o măi

prinz' de Sfântu' Ilie, în târg!

bă, băiatule, bună vorbă,

da' să nu pui multă bază pă muiere.

dacă ți-ai țânea nasu' măi pe jos, ai vedea că nu ești

sângur pă drum. măi sunt

și alții ca tine și ce văd cu oichii lor,

parc-ar vrea să puie și mâna! fă ca tine, da',

după ce-o alegi așa bine cum știi tu...,

s-o aduci și pe la mumă-ta Măria,

să mă uit io la oichii ei de muiere! o să-ț' zâc ce știi io,

ce-mi cântă mie inima atunci”.

la tinerețe a fremătat de viață,

pleca iarna la bal pe linie în jos

și în rochii transparente prin troiene de zăpadă,

fără ciorapi, în pantofi de lac, cu decupaj,

pe care îi luase de Sfântul Ilie, din târg de la Polovragi.

mergea să joace ori de câte ori era horă la cămin

și ajunsese o modă pe atunci în zonă,

ca o vulpe turbată: „că fetele mari să nu să măi poarte

pe didijos cu chiloț”.

și a cam mușcat și ea din moda asta trecătoare...

zeci de ani s-a văitat toate noptile de dureri,

„are deștele îndovrigănite de la romatiz”.

și spunea că, de-acu', nu mai ajunge la băi, la Săcel',

că n-are cu cine lăsa casa.

„la băi, – numa' la popa-n vale mă măi duc!”

când s-a măritat, i-a fugit bărbatul de acasă